

NENE HATUN ANAOKULU 2023-2024 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI REHBERLİK SERVİSİ
VELİ BÜLTENİ

ÇOCUK İHMALİ VE İSTİSMARI

Çocuk İhmali Nedir?

İhmal, çocuğa bakmakla yükümlü kimsenin çocuğun gelişimi için gerekli ihtiyaçları karşılamaması veya bu ihtiyaçları dikkate almamasıdır.

Bu ihtiyaçlar sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma ve güvenli yaşam şartlarıdır.

Çocuk İstismarı Nedir?

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 1999'da yaptığı tanıma göre; istismar çocuğun sağlık, büyüme ve gelişmesini olumsuz olarak etkilenmesine neden olan her türlü fiziksel ve/veya duygusal, cinsel, ihmal veya ihmale neden olacak ticari reklam amaçlı ya da diğer bütün etkileme şekilleri de dâhil olmak üzere her türlü tutum ve davranışlara maruz kalmasıdır.

Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen bilerek ya da bilmeyerek uygulanan tüm davranışlara çocuk istismarı denir.

NENE HATUN
ANAOKULU
REHBERLİK
SERVİSİ

11.12.2023

İhmalin çocuk üzerindeki etkileri;

- ☺ Gelişim geriliği
- ☺ Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- ☺ Davranış problemleri
- ☺ İletişim problemleri
- ☺ Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- ☺ Suça yönelme riski
- ☺ Madde bağımlılığı

1. Fiziksel İstismar

Bir erişkinin itaati sağlama, cezalandırma ya da öfke boşaltma amacı ile elle ve/veya aletle çocuğun vücudunun herhangi bir yerine iz bırakmayacak şekilde şiddet uygulayarak çocuğa bir zarar verilmesidir. Bu dövülme, yanma, ısırılma vb. yollarla olabilir.

2. Duygusal İstismar

Çocuk ve ergenin kendisini (bedenini ve kişiliğini) olumlu biçimde algılamasını, değerlendirmesini ve geliştirmesini engelleyici her türlü olumsuz uyarıcı kullanmayı, onu duygusal boyutta etkileyecek her türlü davranışı sergilemeyi, kasten acı çekmesine neden olmayı, zihinsel kötü muameleyi ve çocuğun duygusal iyi ruh halini tehlikeye atmayı içeren davranışlar, duygusal istismar olarak ele alınmaktadır.

3. Ekonomik İstismar

Çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyen, yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde çalıştırılmasıdır.

4. Cinsel İstismar

Çocuğa yönelik cinsel haz duyma amacıyla yapılan davranışlardır. Ülkemizde ve dünyada kızlar erkeklere oranla daha çok istismar edilmekte ve istismar edenler ise genellikle erkek ve çocuğun tanıdığı kişilerden oluşmaktadır. İstismarcıların çoğunluğu 20-40 yaşları arasında erkeklerdir.

Bir kişinin çocuğa yönelik cinsel haz duyma amacıyla;

- Özel bölgelerine dokunması veya dokundurtması
- Irzına geçmesi
- Teşhircilik yapması
- Cinsel uyarı ve doyum için kullanılması
- Fuhuşa zorlanması
- Çocuğun yanında cinsel içerikli görüntüler izlenmesi veya izletilmesi

Cinsel istismarcı kim olabilir?

- Yetişkin bir erkek
- Yetişkin bir kadın
- Yaşıtı
- Yaş olarak kendinden büyük çocuk

Aileden biri de olabilir!

İstismarcıların %80 'i çocuğun tanıdığı biridir.

Cinsel istismara maruz kalan çocukların yaşları incelendiğinde; %30 'unun 2-5 yaş %40 'ının 6-10 yaş, %30 'unun 11-17 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Başka bir deyişle mağdurların %70 'ini küçük yaş grubu oluşturmaktadır.

Cinsel istismar ile ilgili Doğru bilinen Yanlışlar

- X** Çocuğu istismar eden kişi yabancı biridir. **V** Aile içinden, o çocuğu tanıyan kişi de olabilir.
- X** Her istismar çok zararlı değildir. **V** Her istismar kısa ve uzun vadede kişiye zarar verir.
- X** Tüm istismarcılar erkektir. **V** Kadınlar da istismar edebilir, aracı olabilir.
- X** Sadece kız çocukları istismara uğrar. **V** İstismar vakalarının %30'u erkek mağdurlardan oluşur.
- X** Benim toplumumda istismar yoktur. **V** Her toplumda istismar riski vardır.
- X** İstismara uğrayan kişiler tedavi edilemez. **V** Tedavi edilebilir (fiziksel, psikolojik vb.)
- X** Tedavi gereği yoktur. **V** Problemler zamanla daha büyük bir hal alabilir.
- X**Çocuklar olanları daima söyler. **V** Korku ya da utançlarından gizleyebilirler.

**ÇOCUK İSTİSMARI BİR SUÇTUR. BU SUÇA ORTAK OLMAYIN!
ÇOCUKLARINIZA İSTİSMARDAN KORUNMA YÖNTEMLERİNİ ÖĞRETİN**

Çocuğunuza ev adresinizi ve telefon numaranızı öğretin. Kaybolursa kime başvurması gerektiğini öğretin.

Tanımadığı kişilerden sakınması gerektiğini öğretin.

Çocuğunuzun halka açık yerlerde tuvalete tek başına ve ebeveyni dışında biriyle gitmesine izin vermeyin.

Arabada yalnız bırakmayın.

Çocuğunuzun nerede olduğunu, daima bilin.

Arkadaşlarını ve arkadaşlarının ailelerini tanıyın.

Aktivitelerine siz de katılın.

Çocuğunuza, kimlerin evine gidebileceğini açıkça ve çok net söyleyin.

Size ulaşmadığı takdirde nereye gidebileceğini, hangi komşuda kalabileceğini öğretin.

Çocuğunuz, biri ile bir arada olmak istemiyorsa, o kişiden rahatsız oluyorsa, nedenini öğrenin. O kişi çok yakınımız bile olsa...

Kim olursa olsun, biri çocuğunuza gereğinden fazla ilgi gösteriyorsa, bu duruma dikkat edin.

Çocuğunuzla cinsellik hakkında konuşun, vücudunun özel yerlerini anlatın.

İyi dokunma ve kötü dokunma hakkında bilgi verin.

Biri çocuğunuza istemediği bir şekilde dokunursa, hayır demesini, yardım istemesini öğretin.

Çocuğunuzun gerçek ya da hayali korku ve endişelerini azımsamayın, dikkate alın.

Çocuğunuzun dinleyin, izleyin ve etkili bir iletişim kurun.

Sevginizi ifade edin, sarılın, öpün.

Onu onayladığınızı ve kabul ettiğinizi anlatın.

Çocuğunuzla kaliteli – çocuğun da hoşuna gidecek şekilde – zaman geçirin.

Çocuğunuzun gereksinimlerini göz ardı etmeyin, sağlayabilmek için çaba sarf edin.

**BEDENİM
BANA
AİTTİR**

MAHREMİYET EĞİTİMİ

Son yıllarda çocuklara yönelik şiddet ve cinsel suistimaller korkunç boyutlara ulaştı. Neredeyse her gün haber bültenlerinde, sosyal medyada farklı yaş gruplarından birçok çocuğun ve ailenin yaşadığı korku dolu deneyimleri duyar olduk. Bu durum hepimizi endişelendirdiği ve alarma geçirdiği gibi, çocuklarımızı bilinçlendirme konusunda neler yapabiliriz sorusunu da gündeme getirmektedir. Bizler aileler olarak çocuklarımızı korumak ve bilinçlendirmek konusunda neler yapabiliriz?

MAHREMİYET EĞİTİMİ

Çocukların kendisinin ve diğer insanların özelinin/özel alanının farkına varması, sosyal hayatın içinde kendi özel alanını koruması, diğer insanların özeline saygı duyması, kendisi ile çevresi arasında sağlıklı sınırlar koyması gibi bilgileri içerir." Özel Alanı Tanımlama—"Dokunulması yasak olan yerlerim" refleksi, vücudun kişiye özel olan bölgeleri, bu bölgelerin gizlenmesi gerektiği çocuğa iki yaşından itibaren yavaş yavaş anlatılabilir. Bu alanın başkalarından gizlenmesi ve anne-baba ve doktorlar dışında bu bölgeye kimsenin dokunmaması gerektiği çocuğa öğretilmelidir. Cinsel organlar çocuk sorduğunda anne-baba üzerinden değil, çocuğun kendi cinsel organları ya da kitaplar üzerinden öğretilmelidir. Çocuklar dört yaşından itibaren vücutlarının belli bölgelerine dokunulmasından rahatsızlık duymaya başlamalıdır. Özellikle genital bölgelere dokunulması çocukta ani tepkiye neden olmalıdır. Bu bilincin kazandırılması için dört yaşından itibaren çocukların genital bölgelerine temas azaltılmalıdır. Eş, dost ve akrabalar tarafından çocuk, cinsel organlarına dokunularak, öperek, vurarak sevilmemelidir.

ÇOCUĞUN BAŞKALARININ ÖNÜNDE KIYAFETİNİN DEĞİŞTİRİLMEMESİ

Çocuğu iç çamaşırına varıncaya kadar başkalarının önünde soyup giydirmek doğru değildir. Tabi ki anne-babanın da çocuğun görmeyeceği bir alanda giyinip- soyunması da çocuğun bütüncül bir mahremiyet duygusu geliştirmesi açısından önemlidir. Çocuğu Banyo yaptırırken dört-beş yaşından sonra çocuğu iç çamaşırı ile yıkamak, iç çamaşırı çıkarırken ve temizlerken gözleri kısarak ya da başı hafif yana çevirerek o alana saygı gösterdiğimizi hissettirmek çocuklarda mahremiyet duygusunun gelişmesine katkı sağlayacaktır. Yedi yaşından sonra banyoda çocukların kendi mahrem alanlarını kendi temizlemelerine fırsat tanımak da hem sorumluluk hem mahremiyet duygusunun gelişimi açısından güzel olacaktır. Anne babanın da çocuklarını banyo yaptırırken ölçülü bir kıyafetleri olması gerekmektedir.

ÇOCUKLARIN CİNSEL ORGANINI SEVGİ OBJESİ YAPMAMA

Küçük çocukları cinsel organlarına dokunarak, onları konu yaparak sevmek doğru değildir. Bu durum, onların özel alanlarının ihlalidir. Çocuk bu şekilde başkalarının özel alanlarının kullanılarak onlara şaka yapılabileceği inancını taşır. Çocukları cinsel organlarını konu ederek sevmek, onları kendilerini kötü niyetli yabancılardan korumak konusunda etkisiz kılabilir. Çocuk, bir başkası özel alanına dokunmak istediğinde bunun iyi mi yoksa kötü mü olduğunun ayrımını yapamayabilir. Çocuğun cinsel organlarını şaka konusu yapmak, göstermesini istemek, onlara dokunmaya çalışmak çocuğun cinsel kimlik gelişimi açısından oldukça sakıncalıdır.

ÇOCUĞUN ANNE BABAYLA YATAĞININ AYRILMASI

2 yaşla birlikte çocuk yavaş yavaş bağımsızlığını kazanır ve kendi başına yemek yemeye, yolda kendi başına yürümek istemeye başlar. Bu dönem gelişim olarak da çocuğun odasının ayrılabilceği bir zamandır. Genel olarak 4 yaşına kadar bu sorun çözülmelidir. Çocuğun anne babasının özel ilişkisine şahit olması sakıncalıdır.

ODANIZA İZİN ALARAK GİRMESİ GEREKTİĞİNİ ÖĞRETME

Çocuklara dört-beş yaştan itibaren anne-babanın odası kapalı ise odaya kapıyı çalarak ve izin alarak girmesi gerektiği öğretilmelidir. Çocuğun odasına girerken kapısının çalınması çocuğa iyi bir model oluşturacaktır.

TELEVİZYONDAKİ SAHNELER

Örneğin bir televizyon sahnesinde arkadaşlarının özel alanına şaka amaçlı dokunan kişiye seslice kızılabilir. "İnsanların özel yerlerine dokunulması hoş bir davranış değildir" gibi cümlelerle tepki belli edilebilir. Çocuklar anne-babaların kendilerine değil de başkalarına verdikleri tepkiler yoluyla daha kolay öğrenmektedirler. Çocuklar bu dönemde daha çok taklit yoluyla öğrendikleri için televizyondaki gördüğü sahneleri arkadaşlarının üzerinde deneyebilir. İzlenen TV programlarının içeriğine dikkat etmek gereklidir. Çocuğunun TV'deki sahneyi taklit ettiğini gören anne, çocuğuna aşırı tepki göstermeden, gülmeden bunun hoş bir davranış olmadığını söyleyebilir. "İzin verirsem dokunabilirsin" bilincin oluşturulması için anne baba, çocuğunun vücudunu hoyratça kullanmaktan kaçınmalıdır. Ebeveynlerin çocuklarını öperken "Seni öpebilir miyim?" diye izin istemeleri bu bilincin oluşmasında etkilidir. Çocuğun güçsüz bedeninin, herkes tarafından izinsiz kullanılmasının çocukların kendi bedenlerini koruma refleksini kıracağı unutulmamalıdır.

"BEDENİM BANA AİTTİR" BİLİNCİ

Bebekliğinden itibaren kendisini rahatlıkla yetişkinlerin eline bırakan bebeğin ilerleyen yıllarda kendi bedeninin farkına varması ve çevresindeki yetişkinlerden ayrı bir birey olduğunu hissetmesi gerekir. Bedeninin kendisine ait olduğu hissini kazanamayan ve bedeni üzerinde başkalarının bir şeyler yapabileceğini düşünen çocuk rahatlıkla taciz tuzağına düşebilmektedir. Anne-babalar, çocukları 4 yaşına gelmeye başladığı andan itibaren çocuklarına vücudunun kendisine ait olduğu bilincini vermelidir. Bu bilincin oluşturulmasında en temel faktör anne babaların çocuklarının bedenleri ile yapacakları tasarruflarda çocuklarının onayını alma yönünde eğilim göstermektir. Örneğin, terlemiş bir çocuğun atleti izin alınmadan aniden çıkartılmamalı, altını ıslatmış bir çocuğun pantolonu kızgınlıkla ve öfkeyle değil, çocuktan izin alınarak çıkartılmalıdır. Çocuk zamanla kendisinden izin alınmadan bedenine yapılacak müdahaleleri hisseder ve rahatsız olur.

"FİZİKSEL BASKIYA DİRENME" REFLEKSİ

Küçük yaştaki çocuklar kendi güçsüzlüklerini ve çaresizliklerini büyüklerin gücünü keşfettikçe anlarlar. Anne-babalar ve akrabalar, çocuklarına olan sevgi gösterileri sırasında çocuklara kendi güçsüzlüklerini hissettirecek kadar büyük ve orantısız güç kullanmaktan kaçınmalıdırlar. Anne-babalar, çocuğuna kendisine güç uygulandığında karşılık verilmesi gerektiğini öğretmelidirler. Çocuğun istemediği bazı durumlarda gösterdiği tepki, güç gösterisi ile kırılmamalı, çocuğun direncinin işe yaradığı bizzat yaşayarak gösterilmelidir.

"VÜCUDUM GÖRÜNMEMELİ" HISSİ

Çocuklar, çıplak olarak ortada bırakılmamalıdır. Çocuk, hatırlayabildiği en küçük yaşlardan itibaren kendisini genital bölgeleri giyinik olarak hatırlamalıdır. Dört yaşından itibaren çocuklar çıplak olarak ev içinde veya ev dışında bulunmamalı, giysilerini kendisinin giyip çıkartmasına izin verilmelidir. Kendisini başkalarının yanında çıplak olarak görmeye alışkın olmayan bir çocuk, elbisesinin birileri tarafından çıkartılmasından ciddi rahatsızlık duyacaktır.

"TUVALETTE BENDEN BAŞKASI OLMAMALI" BİLİNCİ

Bazı anne babalar, çeşitli nedenlerle ya çocukları ile birlikte tuvalete girmekte veya tuvaletin kapısını aralık bırakmaktadır. Bu davranış çocuğun temel davranış refleksi kazanmasına engel olmaktadır. Her ne sebeple olursa olsun dört yaşına gelen bir çocuk, tuvaletin "özel" bir mekan olduğunu öğrenmeli, tuvalet ihtiyacını gideren birisinin başkaları tarafından görülmesinin uygun olmayacağını bilmelidir. Çocuk genital bölgelerinin görülmesinden rahatsızlık duymamaya, kendisini tuvalette iken gören birisine tepki vermemeye alışmamalıdır.

"SOYUNMA VE GİYİNMEDE YALNIZLIK" İLKESİ

Çocuğun dört yaşından itibaren genital bölgelerinin başkaları tarafından görülmesinden adım adım uzaklaşması gerekir. Çocukların elbiseleri herkesin içerisinde değiştirilmemelidir. Çocuklar mümkünse elbiselerini kendileri ve kimsenin görmediği bir ortamda değiştirmelidir. Eğer çocuk kendisi elbiselerini değiştiremiyorsa, anne ile ayrı bir odaya gidilerek elbiseler değiştirilmelidir.

"İZİN VERİRSEM KABUL EDİLİRSİN" İLKESİ

Anne için çocuk ne kadar büyürse büyüsün çocuktur. O yüzden anne, çocuğunun odasına girerken izin alınması gerektiğini düşünmez. Ancak, çocuk dört yaşına girdiğinden itibaren "izin verirsem kabul edilirsin" ilkesi hayata geçirilmelidir. Anne-baba, çocuğun odasına girerken izin istemeli, her şeye rağmen onun çıplak vücudu ile karşılaştığında özür dilenip kapı kapatılmalıdır. Bu davranış kalıbı hem çocuğun kişiliğine saygıyı, hem de çocuğun rahatsız olduğu bir durumda itiraz edebilme becerisi kazandırılması açısından önemlidir...

